

رب سیر بسم الله الرحمن الرحيم و تم بحمیر

خداوندی که او را نیست همتا
بود از جسم و از جوهر مبرا
بتوحیدش زبانهاشته کتوته
ز وصف و اصفان آمد منزله
بهیمنی کثرت اشیا زهرسو
گوای میدهد بر وحدت او
بجیوان نطق را انعام کرده
در حیوان ناطق نام کرده
که تا خوره کند انسان کامل
بوجدانیتش گوید دلائل
بجوای دل و در و در بی نهایت
بس از آداب حمد بی بدایت
اما ماینکه راه دین کن دند
برای بحث قانونی نهادند
بان قانون اگر دین استی
ز دست جاهلان یابی رمانی
و کز کف و گویت بی تامل
کن البته باد و در و تسلسل
غرض از بحث اظهار صواب است
و کز بحث در راهت حجاب است

طریق

طریق بحث آداب انجیبی است
الا ای آنکه بخت علم دین است
چنین گفتند آداب معانی
جو بخت اند آداب معانی
اگر قائل کلامی کرد انشا
بوجه نقل یا بوجه دعوی
اگر ناطق بود در کف خویش
از وصحت طلب کن بکم و پیش
بود تصحیح نقلش از کتابی
و یا از گفته عالی جنابی
کلامش که بود بوجه دعوی
دلیل و حجتش باید در آنجا
بداند هر که او از اهل راز است
بمقل مدعی منع از مجاز است
اگر گوید بدعوائش دلائل
در آنجا نام کرد و مغلل
بس آنکه می تواند که سائل
بتعیین منع اجزاء دلائل
درین هنگام سائل می تواند
دلایش را کند منع مجبر و
و یا بر منع خود گوید سند را
که معنیش محقق نبود خرد را

مسئله

مر این را نقض تفصیلی بود نام
 و گرفتار بود بر وجه اجمال
 مر این را نقض اجمالین خوانند
 و کردار و دلیلش را مسلم
 که من هم حجتی دارم در اینجا
 که او منت بود بر دعایم
 در اینجا می شود مسائل معلل
 بیکدیگر چون حجت عرض دارند
 همین است آنچه می باید درین باب
 طریق بحث را تقریر کردم
 جنین دارم من از استاد بیخام
 بمعشش شاهدی باشد در اینجا
 و که نقض تفصیلیش دانند
 تواند کرد منع مدعیان هم
 و دلیل من توانم کرد پیدا
 که تا در بحث بر تو غالب آیم
 معلل می شود مانند سائل
 از آن نامنصف معارض می شمارند
 خطا باشد جز این در بحث آداب
 بوجه مختصر تحسیر کردم
 تمام شد رساله منظومه در علم مناظره من موافقات ملاحامی قدس سره

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي لا مانع لحكمه ولا ناقض لفضائه وقدره والصلوة على سيدنا
 محمد وآله وصحبه وسلم وعلى اجداد المعارضين لا عدائهم ولجده هذه قواعد البحث
 متضمنة لما يجب استحضاره في المناظرة والبحث عن كيفية البحث بصيانة
 للذهن عن الضلالة مرتبة على مقدمة واجبات تسعة وخاتمة اما المقدمة
 ففي التعريفات **المناظرة** توجب المتخاصمين في النسبة بين الشيئين اظهار
 للصواب **والمجادلة** هي المناظرة للاظهار للصواب بل للزام الخصم **والمناظرة**
 هذه الالزام للخصم ايضا **والنقل** هو الايمان بقول الغير على ما عليه
 بحسب المعنى مظهر انه قول الغير **تصريح النقل** هو بيان صدق نسبة ما نسب الي
 المنقول عنه **والمدعى** من نصيبه لانبات الحكم بالدليل او التشبيه **والسائل**
 من نصيبه لثبته وقد يطلق على ما هو اعم منه **والدعوى** ما يشتمل على الحكم

مناقرة
 مناقرة
 مناقرة